

Helikopteri säksätti taivaalla. Tiedäthän, se sama ääni kuin ennen tv-sarjassa China Beach, jossa Dana Delany näytteli hoitsua amerikkalaisessa tukikohdassa keskellä Vietnamin sotaa. Mutta nyt ei oltu missään kiinalaisrannalla, vaan tukevasti Euroopan kamaralla. Ääni lähestyi koko ajan, ja ajattelin, että kohta alkaa konekivääri laulaa. Muutama sata kilometriä länteen, ja se olisi voinut olla täyttä totta!

Kun kävin edellisen kerran Belgradissa 1990, en olisi ikinä voinut kuvitella, että eurooppalaisessa sivistysvaltiossa alkaa sellainen hässäkkä. Alkuvuodesta sodan uhka oli käsin kosketeltava ja monia neuvotteluja käytiin aluksi Jugoslavian säilyttämiseksi, mutta turhaan. Silti Jugoslavian moottoripyöräliitto AMSS uskalsi järjestää juhannuksen alla FIM-rallin Belgradissa, jossa aika monet suomalaisetkin olivat mukana. No, FIM-rallihan sujui näennäisen hyvin, kansojen välistä ystävyyttä yritettiin parantaa ja ylläpitää ja siinä varmaan joissakin suhteissa onnistuttiin, sillä eihän rallin aikana tapahtunut mitään kamalaa. Mitä nyt tavanomaisia varkauksia, joita poliisi ei tietenkään onnistunut selvittämään. Sen sijaan Belgradin ja Serbian ulkopuolella oli jonkin verran rauhattomuutta, josta saatiin esimakua joissakin kaupungeissa öisen ulkonaliikkumiskiellon muodossa. Ja armeijan panssarivaunukolonnat ajelivat siellä täällä. Mutta ikävyydethän alkoivat seuraavana vuonna, kun Slovenia ja Kroatia julistautuivat juhannuksen jälkeen itsenäisiksi ja saivat Jugoslavian liittoarmeijan kimpuunsa. Slovenialaiset vetivät yhteenoton jälkeen oman lipunsa itsenäisyyden merkiksi salkoon. Serbijohtoinen liittoarmeija nuoli hetken haavojaan 11 päivän Slovenian sotaretken jälkeen, mutta sitten alkoi traaginen mylläkkä pitkin Balkania, joka päättyi vasta 2000 Naton uhattua maahyökkäyksellä.

Belgradin FIM-rallissa solmittiin monia uusia ystävyyksiä. Heitä tuli niin Euroopan muista maista kuin Serbiasta. Ja ystävyyksiä on myös vaalittu. Sen tähden minäkin sain kutsun uudestaan Belgradiin vuosien jälkeen. Oli vain pieni miettiminen, miten sinne voi mennä suhteellisen turvallisesti. En pitänyt viisaana yrittää vanhaa tuttua ykköstiä Slovenian ja Kroatian halki, joten järkeilin reittini vanhojen itäblokin maiden kautta eli Unkarin ja Romanian halki. Oli jotenkin luontevampaa ajella Romanian Timisoarasta Moravita-Vatinin raja-aseman kautta kohti Belgradia.

Raja-aseman jälkeen poikkesin Vatiniin pieneen kahvilan virkistäytymään. Juuri siellä, tullessani kahvilasta ulos, taivaalla kaikui epämiellyttävä helikopterin lelutus. Tiesin, että silloin serbialaisilla oli enemmän tekemistä Bosnian ja Kosovon suunnalla, mutta se ääni ja miellelyhtymä China Beachin telkkarisarjaan teki jotenkin epätodellisen, epämiellyttävän tunteen. Katsoin taivaalle itään ja länteen. Kopteri tuli Belgradin suunnasta ja mietin, millä asialla se mahtaakaan lentää... En saanut sitä koskaan tietää, sillä ei se ainakaan ollut minusta kiinnostunut – enkä minä liiemmin siitä. Siispä rautaratsun satulaan ja matkaan kohti Belgradia.

Mietin yhä, mikä sai minut tälle puolihullulle retkelle. Serbiaan oli sodassa, Balkanilla oli meneillään Jugoslavian hajoamissodat täyttä päätä. Mietin myös ystävältäni saamaani kirjettä, jossa hän pohti sodan järjettömyyttä

ja milloin se mahtaakaan loppua. Olin vastannut, että oletan sodan loppuvan kunhan kaikki osapuolet kyllästyvät – tai ne pakotetaan rauhaan. Aikanaan Josip Tito oli tarpeeksi hullu, että uskoi niinkin monikansallisen ja moniuskontoisen valtion pysyvän koossa, tosin hän teki sen raudanlujalla otteella.

Saavuini Vrsacin kaupunkiin, joka on noin Naantalin kokoinen ellei hieman isompi. Tiesin siitä aika vähän, mutta kirkkoja siellä oli useita, samoin erilaisia muistomerkkejä ja ”obeliskeja”. Kaupungin läpi ajaminen muistutti uinuvaa kylää, niin hiljaiselta se vaikutti. Ulican eli pääkadun varrella olleet lapset vilkuttivat oudolle motoristille. Vilkutin takaisin ja hymyilin. Se on aina hyvä konsti herättää luottamusta ja hyvää mieltä.

Reilu 80 kilometriä vielä, ja pääsen Elenan hoiviin, ajattelin. Pohdin, onkohan hän miten paljon muuttunut näinä vuosina, jolloin emme olleet tavanneet. Ruskeat silmät, tumma tukka, valoisa hymy ja reipas mieli, kuten silloin FIMissä, mietiskelin. Ajelin halki vehreän luonnon ja tasaisten peltomaisemien. Täältä alkavat Serbian vilja-aitat, jotka seurailevat Tonavaa pohjoiseen ja luoteeseen. Muutaman kylän läpi tässä vielä piti ajaa ennen Pancevoa, mutta siellä on jo ollut ohikulkutie pitkään.

Tonava ja Sava kohtaavat Belgradissa. Kaupungin syntyminen kahden ison joen yhtymäkohtaan on ollut jokseenkin luonnollista. Idästä päin tullessa ajetaan Krnjacan kylän halki ennen kuin ylitetään Tonava huppeaa siltaa, Pancevacki mostia, pitkin. Arvelin, etten löydä Elenan asunnolle, joten pysähdyn soittamaan työlle ja teimme treffit Sveti Savan tempelin edustalle.

Jälleennäkeminen on aina hieno kokemus. Varsinkin mieluisten ihmisten kanssa. Elena oli minulle mieluisa ystävä – ja kun hän saapui Sveti Savalle, hän syöksyi kädet levällään halaamaan. Minuthan nyt oli helppo löytää kansanpaljoudesta huolimatta, koska olin ainoa ulkomaalaisella moottoripyörällä paikalle parkkeerannut.

– Täällä on tapahtunut paljon..., Elena aloitti.

– Niin on, tiedän sen.

– ...ja minulla on ollut sinua ikävä, senkin viikinki! Pelkäsin niin sinun puolestasi, kun tulet moottoripyörällä taas tänne asti.

– Mutta niinhän minä tulinkin viimeksikin! Silloin meitä suomalaisia motoristeja oli paljon enemmän.

– Jospa nyt mentäisiin meille, minulla on ruoka odottamassa. Sitten saat kertoa kaiken mitä sinulle kuuluu, Elena vaati.

– Kiitos, tuskin maltan odottaa, sanoin ja starttasin pyörän.

Elena kiipesi satulaan selkäni taakse, vaikka toista kypärää ei ollutkaan. Ainakaan vielä. Hän huuteli olkapääni yli ajo-ohjeita ja viuhtoi käsillään välillä oikeaan, välillä vasempaan. Taidat olla opastava enkeli, hihkaisin takaisin.

Perillä Elena kiskoi minua kädestä huoneistoonsa, vaikka minulla oli sivulaukut kannettavana. Kun asunon ovi sulkeutui takanamme, Elena kietoi kätensä kaulaani ja suukotti.

– Ja nyt viikinki pöytään, hän kehotti.

– Minä näin pyörässäsi sen Gospel Ridersin tarran... Lue sinä ruokarukous, jotta voimme aloittaa, Elena pyysi istuuduttuamme.